

Redakcja: Sławomir Poleszak (zastępca dyrektora IEŚ), Agnieszka Zajdel
(sekretarz redakcji), Szczepan Czarnecki, Spasimir Domaradzki, Łukasz
Krzyżanowski, Sławomir Łukasiewicz, Damian Szacawa, Agata Tatarenko

Nr 1448 (188/2025) | 06.10.2025

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Szczepan Czarnecki

Republika Czeska: wybory parlamentarne i powrót Andreja Babiša

W przeprowadzonych 3-4 października 2025 r. wyborach do Izby Poselskiej Parlamentu Republiki Czeskiej oczekiwane zwycięstwo odniósł ruch ANO Andreja Babiša, potwierdzając swoją wysoką pozycję w czeskiej polityce. Drugie miejsce zajęła współtworząca dotychczasowy rząd centroprawicowa koalicja SPOLU (ODS, KDU-ČSL, TOP 09), dla której ten rezultat oznacza utratę większości parlamentarnej i tym samym władzy w państwie. Na dalszych miejscach uplasowała się współtworząca rząd partia STAN (Starostové a nezávislí), a także były rządowy koalicjant – Czeska Partia Piratów (Piráti). Do Izby Poselskiej weszły również populistyczne i eurosceptyczne ugrupowanie Wolność i Demokracja Bezpośrednia (SPD) Tomia Okamury oraz nieobecny dotychczas w parlamencie ruch Motoristé sobě. Wymaganego progu wyborczego nie przekroczyło natomiast lewicowe ugrupowanie Stačilo!. Sięgająca niemal 70% frekwencja wyborcza oraz wyniki poszczególnych ugrupowań wskazują na utrzymującą się polaryzację czeskiego społeczeństwa. Zapowiada to trudny proces formowania nowego rządu, w którym ruch ANO będzie głównym podmiotem w powyborczych negocjacjach.

Wyniki wyborów do izby niższej czeskiego parlamentu w znacznym stopniu odzwierciedlają przedwyborcze prognozy, choć z zauważalnymi odchyleniami w poparciu dla poszczególnych ugrupowań. Zgodnie z oczekiwaniami wyraźne zwycięstwo odniósł ruch ANO Andreja Babiša, zdobywając 34,51% głosów. Przekłada się to na 80 mandatów i stanowi wyższy wynik, niż wskazywały badania sondażowe. Na drugim miejscu uplasowała się centroprawicowa koalicja SPOLU (ODS, KDU-ČSL, TOP 09) premiera Petra Fiali, uzyskując 23,36% głosów i 52 mandaty. Do Izby Poselskiej weszły ponadto: STAN z wynikiem 11,23% (22 mandaty), Czeska Partia Piratów – 8,97% (18 mandatów), SPD Tomia Okamury – 7,78% (15 mandatów) oraz ugrupowanie Motoristé sobě z poparciem 6,77% (13 mandatów). Na uwagę zasługuje słaby wynik lewicowej „koalicji” Stačilo!, która uzyskała 4,30% poparcia i nie przekroczyła wymaganego progu wyborczego, mimo widocznej aktywności w kampanii i wyższych wyników sondażowych. Tegoroczne wybory charakteryzowała najwyższa od 1998 r. frekwencja wyborcza, sięgająca 68,95%. W głosowaniu udział wzięło ponad 5,5 mln obywateli, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z poprzednimi wyborami parlamentarnymi z 2021 r., gdy frekwencja wyniosła 65,43%. Dane te potwierdzają rosnącą mobilizację wyborców i wysokie społeczne zainteresowanie kierunkiem czeskiej polityki. Wynik odzwierciedla również głęboką polaryzację między proeuropejskim centrum a populistyczną opozycją.

Zyski i straty. W porównaniu z wyborami z 2021 r. wyniki głosowania w 2025 r. ujawniły wyraźne przesunięcia w układzie sił politycznych i znaczącą redystrybucję poparcia między głównymi ugrupowaniami. Największym zwycięzcą tegorocznych wyborów okazał się ruch ANO Andreja Babiša, który zwiększył swój stan posiadania z 72 do 80 mandatów i tym samym umocnił pozycję dominującej siły politycznej oraz potwierdził skuteczność strategii polegającej na mobilizacji elektoratu antyrządowego. Z kolei centroprawicowa koalicja SPOLU utraciła część poparcia – z dotychczasowych 71 do 52 mandatów – co oznacza wyraźne osłabienie jej pozycji politycznej. STAN, który w 2021 r. współtworzył wspólną listę z Piratami, uzyskał 22 mandaty. Stanowi to umiarkowany wynik, który nie rekompensuje strat względem 2021 r., kiedy ugrupowanie, startując w koalicji z Czeską Partią Piratów, uzyskało 33 miejsca w parlamencie. Czeska Partia Piratów poprawiła natomiast swój rezultat, z 4 do 18 mandatów, odzyskując część poparcia utraconego w poprzednich wyborach parlamentarnych. SPD Tomia Okamury utrzymała stabilny wynik 15 mandatów – wobec 20 w 2021 r. – co wskazuje na niewielkie osłabienie, ale bez utraty parlamentarnej pozycji. Nowością tegorocznych wyborów jest wejście do parlamentu ugrupowania Motoristé sobě, które uzyskało 13 mandatów, stając się nowym aktorem politycznym o wyraźnie antyestablishmentowym

i eurosceptycznym profilu. Po raz drugi od 1989 r. w parlamencie Republiki Czeskiej nie znajdzie się żadna z partii lewicowych.

Zmiana układu sił. Wyniki wyborów oznaczają rozpad dotychczasowego obozu rządowego, tworzonego przez koalicję SPOLU i STAN. Choć ruch ANO Andreja Babiša wyraźnie wzmocnił swoją pozycję i odniósł zdecydowane zwycięstwo, nie uzyskał samodzielnej większości w Izbie Poselskiej. Wstępne deklaracje wskazują, że Andrej Babiš będzie dążył do utworzenia jednopartyjnego gabinetu ANO, jednak nie wyklucza możliwości współpracy z innymi ugrupowaniami – zarówno w formule koalicyjnej, jak i poprzez umowy o poparciu rządu. Sytuacja ta zmusza lidera ANO do poszukiwania alternatywnych rozwiązań oraz potencjalnych partnerów wśród mniejszych partii, przede wszystkim SPD Tomia Okamury oraz Motoristé sobě. Równocześnie wiceprzewodniczący ANO Karel Havlíček zapowiedział, że rozmowy o utworzeniu nowego gabinetu mogą rozpocząć się jeszcze w dniu ogłoszenia wyników wyborów.

W przypadku braku poparcia mniejszych partii dla rządu tworzonego wyłącznie przez ANO, najbardziej prawdopodobnym partnerem koalicyjnym dla tego ugrupowania pozostają Motoristé sobě, których lider Petr Macinka potwierdził gotowość do rozmów koalicyjnych, jednocześnie odrzucając możliwość jedynie wspierania jednopartyjnego gabinetu ANO. Macinka podkreślił zbieżność stanowisk obu formacji w kwestiach gospodarczych oraz ich współpracę w ramach europejskiej frakcji Patriotów za Europą. Potencjalny sojusz ugrupowań ANO i Motoristé sobě nie zapewnia jednak większości parlamentarnej – wspólnie dysponują 93 mandatami, podczas gdy do utworzenia rządu potrzeba co najmniej 101. Z tego względu nie można wykluczyć scenariusza poszerzenia negocjacji o trzeci podmiot – SPD Tomia Okamury, który już zapowiedział gotowość do współpracy przy tworzeniu rządu mającego zastąpić dotychczasowy gabinet Petra Fiali.

Podsumowanie. Wyniki wyborów parlamentarnych z 2025 r. potwierdziły utrzymującą się dominację ruchu ANO i osobistą popularność Andreja Babiša. Jednocześnie ujawniły ograniczenia jego zdolności koalicyjnych w coraz bardziej rozdrobnionym systemie partyjnym. Wraz z osłabieniem koalicji SPOLU i STAN oraz marginalizacją lewicy, czeska scena polityczna wyraźnie przesunęła się w stronę ugrupowań o profilu konserwatywnym, populistycznym i antyestablishmentowym. Wzmocnienie partii protestu, takich jak Motoristé sobě, oraz utrzymująca się obecność SPD w parlamencie wskazują na trwałość populistycznego elektoratu i rosnącą podatność czeskiej polityki na tematy antysystemowe.

Przegrana dotychczasowego obozu rządowego (SPOLU-STAN) oraz brak jednoznacznej większości parlamentarnej zapowiadają okres trudnych negocjacji. Potencjalne poparcie dla rządu mniejszościowego bądź bardziej prawdopodobna trójpartyjna koalicja będzie wymagać od Andreja Babiša pewnych ustępstw na rzecz radykalnych i populistycznych ugrupowań, od których zależeć będzie zdolność do utworzenia nowego rządu. Tegoroczne wybory stanowią więc nie tylko punkt zwrotny w polityce państwa, lecz także wskaźnik szerszych procesów zachodzących w Europie Środkowej – erozji tradycyjnych bloków partyjnych, wzrostu znaczenia populistycznych liderów oraz postępującej fragmentaryzacji sceny politycznej. Posiedzenie nowo wybranej izby poselskiej powinno zostać zwołane 30 dni po wyborach parlamentarnych.